

شروشی در دفاع مقدس

نویسندگان:

محمدرضا بابایی ابرقویی

عضو هیات علمی مدعو

دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز

غلامحسین بابایی ابرقویی

مدرس دانشگاه فنی و حرفه ای

پاییز ۱۳۹۰

شیراز

سرشناسه : بابایی ابرقویی، محمدرضا، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدیدآور : پژوهشی در دفاع مقدس / محمدرضا بابایی ابرقویی،
غلامحسین بابایی ابرقویی.
مشخصات نشر : قم: هدی، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری : ۱۷۶ ص.
شابک : ۴۰۰۰ ریال : ۹۷۸-۹۶۴-۲۷۵۹-۷۲-۹
یادداشت : کتابنامه .
موضوع : جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷
موضوع : جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ -- اطلاعات نظامی
موضوع : جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ -- نتایج و تأثیرات
شناسه افزوده : بابایی ابرقویی، غلامحسین، ۱۳۴۹ -
رده بندی کنگره : ۱۳۹۰ ب ۵۱۲۵ / ۱۶۰ DSR
رده بندی دیویی : ۹۵۵ / ۰۸۴۲
شماره کتابشناسی ملی : ۲۴۵۴۴۳۱

پژوهشی در دفاع مقدس

نویسندگان: محمدرضا بابایی ابرقویی، غلامحسین بابایی ابرقویی
ناشر: هدی
نوبت: چاپ اول - ۱۳۹۰
چاپخانه: پرستش
شمارگان: ۲۰۰۰
قیمت: ۴۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۷۵۹-۷۲-۹

شماره حساب سیبا ۰۱۰۲۱۳۰۵۷۰۰۰۲ علی فلاح زاده

مرکز پخش: قم، ۴۵ متری ۱۵ خرداد، ۱۸ متری سوم خرداد، ک ۱، پ ۴۵،

تلفن: ۰۹۱۲۵۵۱۴۰۳۹

Email: hodanashr1383@gmail.com

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۳	فصل اول: علل تعارض بین واحدهای سیاسی
۱۳	آشنایی با جغرافیای مرزی ایران و عراق
۱۵	علل تعارض بین واحدهای سیاسی
۱۶	مراحل بحران
۱۷	موقعیت جغرافیایی کشورهای ایران و عراق
۲۳	فصل دوم: سوابق تاریخی مناقشات ارضی و مرزی بین ایران و عراق
۲۶	اختلافات اراضی و مرزی ایران با همسایه‌ی غربی
۲۷	عراق کانون اصلی برخوردهای بین ایران و عثمانی
۲۷	نقش اروپاییان
۲۸	الف- جنگ‌ها و عهدنامه‌های منعقد شده بین ایران و عثمانی
۲۸	۱. جنگ چالدران
۲۸	۲. جنگ‌های بیست ساله
۲۸	۳. عهدنامه‌ی قصرشیرین (۱۶۳۹م)
۲۹	۴. عهدنامه‌ی کردان (۱۷۴۶م) در زمان نادرشاه
۲۹	۵. عهدنامه‌ی اول ارزروم (۱۸۲۳م) در دوره فتحعلی شاه قاجار
۳۰	۶. عهدنامه‌ی دوم ارزروم (۱۸۴۷م) در زمان محمدشاه قاجار
۳۱	۷. پروتکل تهران (۱۹۱۱م)
۳۲	۸. پروتکل استانبول (۱۹۱۳م)
۳۲	۹. کمیسیون تحدید حدود (۱۹۱۴م)
۳۳	ب- جنگ‌ها و عهدنامه‌های منعقد شده بین ایران و عراق
۳۳	۱- شکایت عراق به جامعه‌ی ملل

۳۴	۲- عهدنامه‌ی سرحدی ۱۹۳۷م.....
۳۶	۳- لغو عهدنامه‌ی سرحدی ۱۹۳۷م.....
۳۶	۴- سیاست توسعه طلبانه عراق.....
۳۹	۵- جنگ یک روزه و قطعنامه‌ی ۳۴۸ شورای امنیت.....
۳۹	۶- عهدنامه‌ی مرزی و حسن همجواری ۱۹۷۵ الجزایر.....
۴۰	۷- روابط خوب ایران و عراق.....
۴۱	۸- لغو یک جانبه‌ی عهدنامه‌ی ۱۹۷۵ توسط عراق و آغاز جنگ.....
۴۳	فصل سوم: وضعیت ایران و عراق در زمان شروع جنگ.....
۴۵	شرایط حاکم بر ایران قبل از جنگ.....
۴۵	۱- اوضاع سیاسی.....
۴۶	۲- اوضاع اقتصادی.....
۴۶	۳- اوضاع نظامی ایران.....
۴۷	شرایط حاکم بر عراق قبل از جنگ.....
۴۷	الف) اوضاع سیاسی.....
۴۸	ب) اوضاع اقتصادی.....
۴۸	ج) اوضاع نظامی.....
۵۱	فصل چهارم: پیشینه تجاوز و چگونگی آغاز حمله‌ی سراسری.....
۵۳	پیشینه و چگونگی آغاز تجاوز.....
۵۳	الف) برقراری ارتباط با سران احزاب سیاسی کردستان و خوزستان.....
۵۳	ب) نقض مکرر حریم هوایی، زمینی و دریایی ایران.....
۵۴	ج) اقدامات خصمانه‌ی عراق علیه ایران.....
۵۴	د) لغو یک جانبه‌ی قرارداد ۱۹۷۵.....
۵۵	ه) احضار کاردار سفارت ایران در بغداد.....
۵۵	آغاز تجاوز.....

۱- تجاوز سراسری	۵۵
۲- اشغال شهرهای مرزی ایران	۵۵
۳- عکس العمل جمهوری اسلامی ایران	۵۹
۴- تخریب مناطق مسکونی، درمانی، آموزشی و ورزشی	۶۹
۵- واکنش دولتها و سازمان‌های بین‌المللی	۷۰
فصل پنجم: اقدامات و برنامه‌های دفاعی جمهوری اسلامی	۷۵
برنامه‌های دفاعی در جنگ تحمیلی	۷۷
الف) دفاع همه جانبه و آزاد سازی سرزمین‌های اشغال شده	۷۸
ب) تنبیه متجاوز و رسیدن به شرایط صلح واقعی	۸۵
جدول عملیات‌های عمده در تنبیه متجاوز و رسیدن به شرایط صلح واقعی	۱۰۵
ج) اقدامات انجام شده برای حفظ جمهوری اسلامی ایران	۱۰۵
اتفاقات مهم پس از پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸	۱۱۲
فصل ششم: رویکردهای شورای امنیت سازمان ملل متحد	۱۱۸
نسبت به جنگ عراق و ایران	۱۱۸
قطعنامه‌های سازمان ملل در خصوص جنگ عراق و ایران	۱۲۰
قطعنامه‌ی اول (۴۹۷) در تاریخ ۱۳۵۹/۷/۶	۱۲۱
قطعنامه‌ی دوم (۵۱۴) در تاریخ ۱۳۶۱/۴/۲۱	۱۲۲
قطعنامه‌ی سوم (۵۲۲) در تاریخ ۱۳۶۱/۷/۱۲	۱۲۲
قطعنامه‌ی چهارم (۵۴۰) در تاریخ ۱۳۶۲/۸/۹	۱۲۳
قطعنامه‌ی پنجم (۵۵۲) در تاریخ ۱۳۶۳/۳/۱۱	۱۲۳
قطعنامه‌ی ششم (۵۸۲) در تاریخ ۱۳۶۴/۱۲/۵	۱۲۴
قطعنامه‌ی هفتم (۵۸۸) در تاریخ ۱۳۶۵/۷/۱۶	۱۲۴
قطعنامه‌ی هشتم (۵۹۸) در تاریخ ۱۳۶۶/۴/۲۹	۱۲۴
قطعنامه‌ی نهم (۶۱۲) در تاریخ ۱۳۶۷/۲/۱۹	۱۲۵

۱۲۶.....	قطعه‌نامه‌ی دهم (۶۲۰) تاریخ ۱۳۶۷/۶/۴.....
۱۲۷.....	نگاهی به قطعه‌نامه‌های شورای امنیت در خصوص جنگ عراق و ایران.....
۱۲۸.....	فصل هفتم: دستاوردهای سیاسی، فرهنگی و اقتصادی دفاع مقدس.....
۱۳۰.....	دستاوردهای دفاع مقدس.....
۱۳۰.....	الف) دستاوردهای داخلی دفاع مقدس.....
۱۴۴.....	ب) دستاوردهای بین‌المللی و منطقه‌ای دفاع مقدس.....
۱۴۵.....	فرهنگ ایثار و شهادت.....
۱۴۵.....	شهداء، جانبازان و آزادگان.....
۱۴۷.....	جدول آمار شهدا و آزادگان دفاع مقدس.....
۱۴۸.....	جانبازان دفاع مقدس.....
۱۴۹.....	جدول آمار جانبازان.....
۱۵۶.....	فصل هشتم: نتیجه جنگ تحمیلی.....
۱۵۸.....	نتیجه‌ی جنگ تحمیلی.....
۱۵۹.....	نتیجه جنگ تحمیلی در سطح عملیات.....
۱۵۹.....	نتیجه جنگ تحمیلی در سطح استراتژیک.....
۱۶۲.....	ضمیمه.....
۱۶۲.....	متن قطعه‌نامه‌ی ۵۹۸.....
۱۶۵.....	"ENGLISH TEXT OF RESOLUTION ۵۹۸"
۱۶۸.....	منابع و مأخذ.....
۱۷۰.....	چند تصویر از شهدای گرانقدر دفاع مقدس.....

پیشگفتار

جنگ عراق و ایران یکی از مهمترین و تاثیرگذارترین رخدادهای نیمه دوم قرن بیستم محسوب می‌شود. این جنگ در بحرانی‌ترین کانون جهان یعنی خاورمیانه به وقوع پیوست و به مدت هشت سال به درازا کشید. گذشته از سابقه اختلافات بین ایران و عثمانی، مهمترین زمینه‌های بروز اختلاف و مخاصمه بین عراق و ایران را می‌توان، در حس جاه طلبی و سیاست توسعه طلبانه حاکمان عراق، به ویژه ادعای مالکیت اروندرود و شهرهای استان خوزستان؛ چشمداشت اعراب بر مالکیت جزایر سه گانه ایرانی در خلیج فارس، احساس خطر صدام از صدور انقلاب اسلامی ایران و دخالت‌های سابقه دار بیگانگان، از انگلیس و روس گرفته تا تحریک خصمانه آمریکا در حمله ارتش عراق به ایران در شهریور ۱۳۵۹ مورد بررسی قرار داد.

نبردهای سخت و دشوار نیروهای ایرانی با قوای متجاوز که در بیرون راندن دشمن، عمدتاً با پیروزی ایران همراه بود، به تقویت حضور نظامی ایران قدرت‌ها به ویژه آمریکا در خلیج فارس منجر شد. حضور قدرت‌های بزرگ در منطقه و حمایت و پشتیبانی کشورهای عربی خاورمیانه از عراق، این جنگ را به مهمترین رخداد در جهان تبدیل کرد.

بدون تردید نسل جوان این مرز و بوم نیازمند آن است که در ابعاد گوناگون دفاع مقدس ملت ایران شناختی وسیع و عمیق پیدا کند و پرسش درباره جنگ حق طبیعی همه‌ی کسانی است که دل در گرو این آب و خاک دارند و سربلندی آن را آرزو می‌کنند. اهمیت جنگ ایران و عراق و دفاع جانانه جوانان، ضرورت بررسی زوایای گوناگون این رخداد عظیم را دوچندان می‌کند، لیکن به رغم بررسی‌هایی که تاکنون در این خصوص انجام شده بازهم سوالات و ابهاماتی در اذهان عموم مردم به ویژه جوانان و دانشجویان وجود دارد که باید به آنها پاسخ گفت. اجرای برنامه درسی آشنایی با دفاع

مقدس به همت پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، با حمایت شورای عالی انقلاب فرهنگی در دانشگاه‌ها فرصتی مناسب است که به سوالات جوانان پاسخ گفته و حتی الامکان منابعی جهت تحقیق و پژوهش در اختیار آنها قرار داده شود.

در این پژوهش سعی شده با جلب رضایت الهی، ادای دین نسبت به کسانی که در راستای دفاع از میهن عزیزمان گام برداشته و عزیزترین چیز خود یعنی جانشان را فدا کردند و به طور خلاصه با هدف آشنایی با دفاع مقدس و اقدامات دفاعی جمهوری اسلامی ایران در برابر آخرین تجاوز نظامی حاکمان عراق در سال ۱۳۵۹ مطالبی هر چند ناقص ارائه گردد، تا مطالعه کنندگانی که در آن مقطع زمانی از نظر سنی حضور نداشته‌اند اطلاع اجمالی پیدا کنند و یا عزیزی که خود عامل به آن بوده‌اند تجدید خاطره و ابعاد پنهان آن واقعه بزرگ و رشادت‌ها بیان گردد.

در فصل‌های پیش رو ابتدا علل تعارض بین واحدهای سیاسی با نگاهی به جغرافیای دو کشور ایران و عراق، سوابق تاریخی مناقشات ارضی و مرزی بین دو کشور، وضعیت ایران و عراق قبل از شروع جنگ، چگونگی آغاز تجاوز، عکس العمل ایران در مقابل حمله ارتش تا دندان مسلح عراق، برنامه‌های دفاعی جمهوری اسلامی، عکس العمل سازمان ملل در قبال منازعه و در نهایت با بررسی دستاوردهای دفاع مقدس و یادی از ایثارگران صحنه‌های نبرد، به بررسی نتایج جنگ پرداخته خواهد شد. سعی شده برای گویاتر بیان شدن مطالب از تصویر، نقشه و جدول نیز استفاده شود، البته نقشه‌های بکار برده شده در این نوشتار صرفاً جهت اطلاع و آشنایی با موقعیت‌ها می‌باشد و از نظر محاسباتی و سندیت نیاز به بررسی بیشتری دارد.

به امید موثر واقع شدن، با راهنمایی‌های شفاهی و مکتوب شما عزیزان که مورد استقبال قرار خواهد گرفت. از تمامی اساتید، دانشجویان و پیشکسوتان دفاع مقدس و همه کسانی که این نوشته‌ها را مطالعه خواهند کرد تقاضا داریم با ارسال پیشنهادات و انتقادات اصلاحی خود به آدرس: Mohammad1960@gmail.com و یا به دفتر نشر هدی، ما را در تدوین و ویرایش‌های بعدی یاری فرمایند.

ومن الله التوفیق

محمدرضا بابایی ابرقویی

غلامحسین بابایی ابرقویی

پاییز ۱۳۹۰